

пишаюся тим, що я – шинкар, пишаюся трьома тисячами років історії за своєю спиною. Наше ремесло виникло ще до того, як була написана Біблія. Задовго до фараонів, до того як Самсон зустрів Далілу в трактирі Сектору Газа, задовго до греків і римлян вже існували караван–сараї. Дві тисячі років тому Горацій називав нас «брехливими шинкарями», а сьогодні від Г'юстона до Нью–Йорка, від Парижа до Токіо наші менеджери вважаються батьками міст» – говорив К. Хілтон. Хілтонівська тактика бою за кожного клієнта стала кардинальним напрямком розвитку сучасного готельного бізнесу [3].

Висновки. Сьогодні готельний бізнес перетворився на один з ключових елементів сучасного підприємництва. Він набуває особливої значущості в контексті розширення територіальних рамок ділових, політичних, наукових комунікацій. Ця сфера швидко еволюціонує, зосереджує в собі значний потенціал для розвитку як на локальному, так і на міжнародному рівні, і здатна принести стійкий дохід. Аналіз життєвого шляху, мотиваційних установок, патернів поведінки великих готельєрів Ц. Рітца, Е. Статлера, К. Хілтона призвів до висновку про наявність спільних позицій у їх професійній діяльності, а також суттєвого креативного потенціалу, здатного змінити стереотипний погляд на ситуацію [2; 9]. Їх життєвий шлях, ставлення до бізнесу, оптимізм, прагматичність, креативність мають стати орієнтиром у формуванні ефективних стратегічних установок в довгостроковій перспективі розвитку готельного підприємництва.

Список використаних джерел

1. Артемова Е. Н., Козлова В. А. Основы гостеприимства и туризма / Е. Н. Артемова, В. А. Козлова. – Орел, ГТУ, 2005. – 116 с.
2. Данилова Т. В., Салата Г. В. Світоглядні аспекти феномену лідерства: до постановки проблеми / Т. В. Данилова, Г. В. Салата // Path of Science. – 2017. – Vol.3, No11. – 3001–3005. doi 10.22178/pos.28–7
3. Джанджугазова Е. А. Конрад Хилтон: Наше ремесло возникло до того, как была написана Библия / Е. А. Джанджугазова // Пять звезд. Гостиничный бизнес. – 2014. – 09–10. – С.39–41.
4. История гостиничной индустрии. HoReCa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://horeca.poltava.info/article/218-istoriya-gostinichnoy-industrii> (04.06.2018).
5. Конрад Хилтон. Economic Portal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economicportal.ru/businessman/hilton.html> (10.06.2018).
6. Отельный Цезарь Ритц [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ceo.ru/news/business/legenda/caesar-ritz> (27.05.2018).
7. Отельные гении: Элсуорт Статлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://xn--h1ah4c.xn--p1ai/estetweek/92/> (05.06.2018).
8. César Ritz. Encyclopaedia Britannica [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.britannica.com/biography/Cesar-Ritz> (30.05.2018).
9. Danylova T. The World without Fear and Illusions: Meditation as a Means of Overcoming Binary oppositions of Culture / T. Danylova // International Researchers IR. – 2014. – Vol.3. – Is.2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.iresearcher.org/77-82%20IR%20Template%20-%20Copy%20\(8\).pdf](http://www.iresearcher.org/77-82%20IR%20Template%20-%20Copy%20(8).pdf) (10.06.2018).
10. Danylova T. V. The Theory of Civilizations Through the Lens of Contemporary Humanities / T. V. Danylova // Anthropological Measurements of Philosophical Research. – 2016. – №9. – С.55–62.
11. Levi-Bonvin J. Hotels. A Brief History / J. Levi-Bonvin. Hospitality.net. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hospitalitynet.org/opinion/4017990.html> (10.06.2018).
12. Quan A. Travel notes: the 'Servidor' or the 'Coffin Hotel Door' / A. Quan // Welcome to andyville [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://andyquan.com/travel-notes-the-servidor-or-the-coffin-hotel-door/> (07.06.2018).

References

1. Artemova E. N., Kozlova V. A. Osnovy gostepriimstva i turizma / E. N. Artemova, V. A. Kozlova. – Orel, GTU, 2005. – 116 s.
2. Danylova T. V., Salata G. V. Svitogljadni aspekty fenomenу liderstva: do postanovky problemy / T. V. Danylova, G. V. Salata // Path of Science. – 2017. – Vol.3, No11. – 3001–3005. doi 10.22178/pos.28–7
3. Dzhandzhugazova E. A. Konrad Hilton: Nashe remeslo vzniklo do togo, kak byla napisana Biblija / E. A. Dzhandzhugazova // Pjat' zvezd. Gostinichnyj biznes. – 2014. – 09–10. – S.39–41.
4. Istorija gostinichnoj industrii. HoReCa [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://horeca.poltava.info/article/218-istoriya-gostinichnoy-industrii> (04.06.2018).
5. Konrad Hilton. Economic Portal [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.economicportal.ru/businessman/hilton.html> (10.06.2018).
6. Otel'er Cezar' Ritz [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ceo.ru/news/business/legenda/caesar-ritz> (27.05.2018).
7. Otel'nye genii: Jellsuort Statler [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://xn--h1ah4c.xn--p1ai/estetweek/92/> (05.06.2018).
8. César Ritz. Encyclopaedia Britannica [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.britannica.com/biography/Cesar-Ritz> (30.05.2018).
9. Danylova T. The World without Fear and Illusions: Meditation as a Means of Overcoming Binary oppositions of Culture / T. Danylova // International Researchers IR. – 2014. – Vol.3. – Is.2. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: [http://www.iresearcher.org/77-82%20IR%20Template%20-%20Copy%20\(8\).pdf](http://www.iresearcher.org/77-82%20IR%20Template%20-%20Copy%20(8).pdf) (10.06.2018).
10. Danylova T. V. The Theory of Civilizations Through the Lens of Contemporary Humanities / T. V. Danylova // Anthropological Measurements of Philosophical Research. – 2016. – №9. – С.55–62.
11. Levi-Bonvin J. Hotels. A Brief History / J. Levi-Bonvin. Hospitality.net. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.hospitalitynet.org/opinion/4017990.html> (10.06.2018).
12. Quan A. Travel notes: the 'Servidor' or the 'Coffin Hotel Door' / A. Quan // Welcome to andyville [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://andyquan.com/travel-notes-the-servidor-or-the-coffin-hotel-door/> (07.06.2018).

Zaichko I. V., teacher of the Department of Economics of Kiev national University of culture and arts (Ukraine, Kyiv), zkiv26@gmail.com

The great hoteliers of the late 19th – first half of the 20th century

Nowadays, hotel business has become one of the key elements of contemporary business. This sphere is evolving rapidly, has a significant potential for development both locally and internationally and is capable of generating sustainable income. A major factor of business interaction in this area is a hotelier. This paper aims at studying the life path and professional activities of the pioneers of hospitality industry at the end of the 19th – first half of the 20th century – C. Ritz, E. Statler, and C. Hilton.

Keywords: hotel, hotelier, hospitality industry, C. Ritz, E. Statler, C. Hilton.

* * *

УДК 94(477.8)

Нащочин О. М.,

викладач історії України, всесвітньої історії,
Івано–Франківський базовий медичний коледж
(Україна, Івано–Франківськ), oks.n78@gmail.com

ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОЦЕСУ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПОЛЬЩІ

Аналізуються внутрішні та зовнішні передумови, що спричинились до процесів трансформації у Польщі, розкривається суть окремих концепцій, які мали вплив на зовнішньополітичний курс країни.

Ключові слова: трансформація, концепції, закордонна політика.

Розпад Радянського Союзу та занепад комунізму в державах–сателітах став переломним моментом в історії ХХ ст. З огляду на це актуальними стають дослідження чинників, що спричинились до прозахідної орієнтації

країни, до переорієнтації економічних зв'язків із Сходу та Захід. Цьому питанню присвячені публікації дослідників В. Комара, С. Беленя, Р. Земби, С. Пазимеша, Р. Кузняра, А. Ананіча, А. Безансона та ін. Метою нашої статті є висвітлення внутрішніх та зовнішніх передумов, які спричинились до широких трансформаційних перетворень.

До внутрішніх чинників, які сприяли демократичним перетворенням в Польщі можна віднести: а) кризи комуністичної ідеології; б) зародження в Гданську масового профспілкового руху «Солідарність»; в) роль римо-католицької церкви в житті суспільства; г) трансформація устрою держави; д) формування незалежної концепції ведення закордонної політики.

До зовнішніх чинників належать: а) вплив Ватикану і Святого Престолу на розклад в комуністичному блоці; б) закінчення Холодної війни і світове лідерство Америки; в) об'єднання Німеччини; г) розпад СРСР, який являв собою «мозаїкову державу», де російський народ панував над іншими [1, с. 129]. Дослідник С. Белень мирне і добровільне припинення існування континентальної імперії вважає «російським феноменом» [2, с. 18]; в) розпаду сприяв і чому сприяв Заключний Акт (1975), який обмежив «температуру просування Москви до Європи [3, с. 885] та сприяв ерозії комунізму в країнах ЦСЄ [4, с. 152]; г) європейська інтеграція і трансформація НАТО.

На перебіг сучасної історії Польщі впливають певні концепції ХХ ст., які лягли в основу історичної пам'яті народу [5, с. 261]. З цим погоджується польськогий публіцист Є. Гедройц зазначаючи, що країна живе двома примарами – Ю. Пілсудського та Р. Дмовського [6, с. 12]. До двох провідних теорій континентального бачення місця і ролі польської держави в Європі відносяться: неоягелонська і неоп'ястівська.

Неоягелонська концепція характеризується антиросійською спрямованістю, східним напрямком ведення експансії. В її рамках виокремлюються доктрина міжмор'я та прометеїзм. Прометеїзм (*prometeizm*) – політичний проект ведення східної політики [7, с. 94], де домінуючу роль мало українське питання [8, с. 62] з метою ослаблення Російської імперії чи СРСР. Міжмор'я (*międzymorze*) – проект, що передбачав утворення континентальної федерації держав між Адріатичним, Балтійським, Чорним морем на основі спадщини І Речі Посполитої (РП). Український дослідник В. Комар вказує, що ці власне концепції спрямовані на домінування Польщі в Європі [9, с. 23].

Неоп'ястівська концепція в своїй основі містить доктрину «сарматизму», де обґрунтовується походження польської шляхти від сарматів. Концепція підносить роль династії П'ястів, яка відкрила двері країні до західної цивілізації Каролінгів і в 966 р. принесла християнство. В лоні цього підходу можна виокремити інкорпораційну ідею Р. Дмовського [10, с. 185], яка підкреслювала, що між Росією і Німеччиною немає місця для слабкої Польщі до якої повинні увійти землі, де переважає польська людиність [11, с. 29].

До кін. 80–х рр. країна була відокремлена від Західної Європи. Незалежна політична думка розвивалась тільки в еміграції в осередках Лондону, де перебував експрезидент Р. Качоровський, та Парижу, де видавався журнал «Культура» редактором Є. Гедройцем [12, с.

32]. Дані центри впливали на формування опозиційного руху в Польщі, найяскравішим прикладом якого можна вважати «Солідарність» (*Solidarność*). Самоврядний комітет виник в м. Гданську, який у серпні 1980 р. об'єднав 700 заводів під керівництвом електрика гданського суднобудівного заводу Леха Валенси (*Lecha Wałęsa*). Комітет пройшов еволюцію від профспілки до руху [13, с. 1]. Треба зазначити, що на початковому етапі опозиція не мала чітких планів стосовно устрою країни [14, с. 332].

Публіцист Є. Гедройц зазначав, що недоліком руху лівого спрямування був організаційний хаос та нестача кваліфікованих економістів і юристів [15, с. 111]. Дослідник А. Чубинський вважає, що діячі руху вимагали від влади проведення демагогічних політично-економічних реформ, які в той час не могли реалізуватись [16, с. 658]. Слід додати, що діячі «Солідарності» мали проамериканську орієнтацію про що говорить виступ Л. Валенси в Конгресі, де обґрунтовувалась потреба встановлення партнерських стосунків та необхідності американських інвестицій з метою проведення демократичних перетворень у Польщі [17, с. 30].

Можна виділити наступні причини відкидання польським суспільством комуністичних цінностей: 1) загострене почуття націоналізму. Наприклад, президент Чехії В. Гавел вважає, що в регіоні ЦСЄ, не слід політикам випускати з бутылки «джина націоналізму», бо це приводить до відновлення спірних питань з попередніх епох [18, с. 4]; 2) приналежність країни до «зовнішньої радянської імперії», яка не зазнала колективізації і винищення генофонду нації; 3) існування власного патріотично налаштованого партапарату; 4) вплив на суспільне життя римо-католицької церкви, як незалежної інституції.

Неабияке значення мало те, що у 1978 р. новим папою обрано К. Войтилу (1978–2005), який проводив активну миротворчу діяльність, що було переломним моментом в дипломатії Церкви [19, с. 14]. Так, в 1979 р. відбулась перша з восьми офіційна поїздка глави Ватикану до Польщі, де проголосив проповіді, котрі вплинули на опозиційні процеси [20, с. 210]. Папа симпатизував «Солідарності» та вболівав за своїх співвітчизників на міжнародній арені. Саме про це свідчить його промова в парламенті Ради Європи: «країни, що належать до Ради Європи розуміють, що не становлять цілої Європи. Виражаю бажання співробітництва із іншими країнами, що прагнуть до єдності та солідарності» [21, с. 3]. В липні 1989 р. Польща відновила дипломатичні стосунки з Ватиканом [22, с. 11].

Велике значення для ПНР мало правління генсека М. Горбачова. Причиною змін в країнах ОВД, на думку дослідника П. Федорчака, став відхід від брежневської доктрини про «обмежену суверенність» [23, с. 164]. Початок «відлиги» знаменував собою виступ генсека М. Горбачова 1988 р. перед польським Сеймом, де наголошувалось на необхідності політичної, економічної реформи [24, с. 3]. Реакцією на це була заява британського прем'єра М. Тетчер: «Європа не повинна опинитись під владою однієї імперії. На схід живуть люди, які зараз відокремлені від своїх коренів. Саме НАТО принесло мир і Європа має бути зацікавлена і надалі до утримання присутності тут США» [25, р. 340]. З промови зрозумілим стає про розстановку безпекових акцентів в регіоні ЦСЄ.

Всі згадані вище обставини сприяли початку переговорного процесу між ПОРП та опозицією. Високу оцінку такому діалогу знову ж таки дала прем'єр М. Тетчер: «Польща повинна отримати можливість участі у європейській культурі, що виводиться з християнства» [26, р. 82]. У Польщі на той момент не йшлося про повалення діючого режиму, а тільки про широку автономію. Про що свідчать висловлювання Л. Валенси: «вважаємо М. Горбачова дуже талановитим та мусимо допомагати у проведенні реформ» [27, с. 2]. Проте, на думку політолога Г. Моргентау, «Солідарність» можна вважати моральною силою зсередини, котра несла інтелектуальне зерно, що спричинилось до початку процесу трансформації суспільства від 1989 р. [28, с. 16].

Ще папа І. Павло II під час новорічної проповіді в Римі наголошував, що «1989 рік буде важливим в історії людства, особливо для тих країн, де відкрились нові перспективи свободи і народної єдності» [29, с. 3]. Американський політолог Ф. Фукуяма цей рік вважає переломним тому, що відбулись вагомі події, які привели до початку нової фази в історії людства. Це час остаточного краху комунізму; час виводу Червоної Армії з Афганістану; «круглого столу» в Польщі; втечі жителів НДР до Західної Німеччини, що привело в листопаді до краху «берлінської стіни» [30, с. 9]. Внаслідок цього відбулось об'єднання Німеччини, її входження до НАТО [31, р. 69], врегулювання польсько-німецького кордону по річках Одра і Ниса–Лужицька [32, с. 83]. Польща і Німеччина в червні 1991 р. задекларували добросусідські відносини, уклавши трактат «Про добросусідство і приязнь». Канцлер ФРН Г. Коль зазначив, що сприятиме євроінтеграційним намірам Польщі і, перш за все, фінансово [33, с. 37]. Трактат став переломним моментом, вносив акценти до архітектури безпеки в Європі [34, с. 41].

Дослідник А. Гайніч зазначає, що без об'єднання сусіда, Польща була б відкинута від Заходу, неможливим було б припинення існування ОВД [35, с. 62]. Треба додати, що операційні сили країни відігравали васальну роль і були готові до дій тільки в рамках військових операцій ОВД [36, с. 493]. В 1990 р. у Польщі прийнято прорадянську оборонну доктрину, де наголошувалось, що метою оборони є захист національних інтересів, а гарантією безпеки вляється приналежність до ОВД [37, с. 29], яке припинило існування 1 липня 1991 р. [38, с. 145]. Слід наголосити, що першою питання виходу підняла Угорщина, керівництво Польщі зайняло вичікувальну позицію.

На еволюцію польської політики впливала теж міжнародна трансформація: 1) розпад СРСР, що президент Росії В. Путін вважає найбільшою катастрофою століття. З одної сторони, площа РФ зменшилась і повернулась до кордонів царювання Олександра I [40, с. 70], а з іншої Росія, яка керується засадами «enfant terrible» стала спадкоємицею СРСР та отримала шанс реінкарнувати імперію Романових; 2) завершилась Холодна війна, яка спричинилась до гегемонії США та поширення явища «атлантизму», де країна «узаконила» своє глобальне месіанське покликання, що привело до зміни в характері воєн, до глобалізації та політизації світу [41, с. 15]; 3) вперше в історії виникла одна Німецька держава без воєн, яка підтвердила існування своїх зовнішніх кордонів і взяла

на себе певні військові зобов'язання. Ціною об'єднання, при згоді Москви, стало підтвердження її східного кордону. Одночасно відбулось «витискання» Росії з Європи, що може привести до відродження муру, але зі зміщенням на схід [42, с. 37]; 4) на карті світу появилась III Річ Посполита, сусідами котрої стали сім держав [43, с. 340], серед яких і Росія в постаті Калінінградської області [44, р. 12]. Таким чином, Європа у кінці XX ст. опинилась на тому ж місці де затрималась у XVII ст., коли зустрілась із іншою цивілізацією, іншим устроєм і культурою [45, р. 191].

Отже, в кінці 80-х – поч. 90-х рр. XX століття для ПНР склались зовнішні і внутрішні передумови, що дали поштовх до демократичних перетворень. У країні склалась сильна внутрішня сила під проводом електрика суднобудівного заводу Л. Валенси, яка виявилась інтелектуальним зерном, котре об'єднувало людей у їхніх сподіваннях на краще. Тоді для лідерів «Солідарності» йшлося лишень про отримання широкої автономії. Польське керівництво до моменту розпаду СРСР займало вичікувальну позицію, намагалось вирішити наростаючі проблеми через пошуки компромісів, а збройні сили були готові до проведення операцій виключно в рамках ОВД. На перебіг подій в країні впливало об'єднання Німеччини, ліквідація ОВД, СРСР. Неабияке значення мала дипломатична діяльність папи Івана Павла II.

Список використаних джерел

1. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України? / С. Рудницький. – Львів: Світ, 1994. – 416 с. // Rudnyckij S. Chomu my hochemo samostijnoi' Ukrainy? / S. Rudnyckij. – L'viv: Svit, 1994. – 416 s.
2. Bieleń S. Identyfikacja wizerunkowa Rosji w stosunkach międzynarodowych // Wizerunki międzynarodowe Rosji / Rada naukowa S. Bieleń. – Warszawa: Oficyna ASPRA-JR, 2011. – 303 s.
3. Kissinger H. Dyplomacja / H. Kissinger. – Warszawa: LIBERTAS, 2009. – 982 s.
4. Parzymies S. Stosunki międzynarodowe w Europie 1945–2004 / S. Parzymies. – Warszawa: DIALOG, 2004. – 430 s.
5. Łoś–Nowak T. Polska – cele, aspiracje, kierunki // Polityka zagraniczna: aktorzy, potencjały, strategije / [pod red. T. Łoś–Nowak]. – Warszawa: Polityka, 2011. – 575 s.
6. Unger L. Europa, nie Azja / L. Unger // Gazeta Wyborcza. – 2002. – 4 lipca. – S.12.
7. Koniuszewski A. Meandry geopolityki. Wpływ gry mocarstw na położenie Polski / A. Koniuszewski. – Warszawa, 2012. – 106 s.
8. Комар В. Прометейські тенденції в зовнішній політиці Польщі (1918–1923 рр.) / В. Комар // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. XIV. – Івано–Франківськ, 2009. – С.62–68. // Komar V. Prometei'vs'ki tendencii' v zovnishnijj polityci Pol'shhi (1918–1923 rr.) / V. Komar // Visnyk Prykarpats'kogo universytetu. Istorija. Vyp. XIV. – Ivano–Frankivs'k, 2009. – S.62–68.
9. Комар В. Концепція прометейзму в політиці Польщі (1921–1939) / В. Комар. – Івано–Франківськ: Місто НВ, 2011. – 360 с. // Komar V. Konceptcija prometei'zmu v polityci Pol'shhi (1921–1939) / V. Komar. – Ivano–Frankivs'k: Misto NV, 2011. – 360 s.
10. Wapinski R. Roman Dmowski / R. Wapinski. – Lublin: Wydawnictwo Lubelskie, 1989. – 392 s.
11. Roszkowski W. Najnowsza historia Polski (1914–1945) / W. Roszkowski. – Warszawa: Świat Książki, 2009. – 688 s.
12. Kuźniar R. Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej / R. Kuźniar. – Warszawa: SCHOLAR, 2012. – 314 s.
13. Michnik A. Związek zawodowy już nie wystarczy / A. Michnik // Gazeta Wyborcza. – 1989. – 6–8 października. – S.1.
14. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. XX століття: Підруч. для вищих навч. закл. / В. Яровий. – К.: Генеза, 2005. – 816 с. // Jarovij V. Novitnja istorija Central'nojevropejs'kyh ta Balkans'kyh kraj'n. XX stolittja: Pidruč. dlja vyshhyh navch. zakl. / V. Jarovij. – K.: Geneza, 2005. – 816 s.

15. Turchan M. Paryska «Kultura» wobec Solidarności 1980–1981 / M. Turchan // Przegląd politologiczny. – 2008. – nr.1. – S.111–118.
16. Czubiński A. Historia powszechna XX wieku / A. Czubiński. – Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2006. – 859 s.
17. Address by the chairman of Solidarity Lech Walesa at the Congress of the United States. Washington, November 15, 1989 // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM, 1991. – nr.4. – S.24–34.
18. Engelkin L. Havel ostrzega Europę / L. Engelkin // Gazeta Wyborcza. – 2002. – 19 kwietnia. – S.4.
19. Козлов В. Дипломатія Святого Престолу в пост біполярній системі міжнародних відносин за часів понтифікату Іоана Павла II / В. Козлов. – Вінниця: Книга-Вега, 2008. – 192 с. // Kozlov V. Dyplomacja Svjatogo Prestolu v post bipolarnij systemi mizhnarodnyh vidnosyn za chasiv pontyfikatu Ioana Pavla II / V. Kozlov. – Vinnyca: Knyga-Vega, 2008. – 192 s.
20. Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990 / Пер. з пол. Кірсенка М. – Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. – 240 с. // Dyl'ongova G. Istorija Pol'shhi 1795–1990 / Per. z pol. Kirsienka M. – Kyi'v: Kyjevo-Mogylyns'ka akademija, 2007. – 240 s.
21. Ananicz A. Papież mówi o nas / A. Ananicz // Rzeczpospolita. – 1990. – 31 stycznia. – S.3.
22. Oświadczenie sekretariatu episkopatu Polski w związku ze wznowieniem stosunków dyplomatycznych między Polską a stolicą apostołską, od 17 lipca 1989 r. // Stosunki międzynarodowe 1989–2000. Wybór tekstów źródłowych i materiałów. Wybór, redakcja: Z. Leszczyński, A. Koseski. – Pułtusk, 2001. – S.11.
23. Федорчак П. Новітня історія Польщі XX століття: Навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей / П. Федорчак. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006. – 219 с. // Fedorchak P. Novitnja istorija Pol'shhi XX stolittja: Navchal'nyj posibnyk dlja studentiv istorichnyh special'nostej / P. Fedorchak. – Ivano-Frankivsk: VDV CIT, 2006. – 219 s.
24. Речь в Сейме Генерального секретаря ЦК КПРС председателя президиума верховного совета СССР Михаила Горбачева во время визита в Польшу. Варшава, 11 июля 1988 г. // Rech' v Sejme General'nogo sekretarja CK KPRS predsedatelja prezyduma verhovnogo soveta SSSR Myhayla Gorbacheva vo vremja vyzyta v Pol'she. Varshava, 11 yulja 1988 g. // Zbiór dokumentów: PISM, 1989. – nr.4. – S.1–74.
25. Speech of the Prime minister of the United Kingdom, Margaret Thatcher, to the College of Europa, Bruges, 20 september 1988 // Integracja europejska w dokumentach. Wybór i opracowanie dokumentów S. Parzymies. – Warszawa: PISM, 2008. – S.340–348.
26. Speech by the Prime Minister of the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Margaret Thatcher Delivered During her visit to Poland, Warsaw, November 3, 1988 // Zbiór dokumentów: PISM, 1989. – nr.4. – S.79–84.
27. Jakesz M. Spojrznie Wałęsy / M. Jakesz // Rzeczpospolita. – 1990. – 4 stycznia. – S.2.
28. Бокало Н., Трохимчук С. Проблеми і перспективи демократизації в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі Вишеградської четвірки) / Н. Бокало, С. Трохимчук. – Львів, 2000. – 240 с. // Bokalo N., Trohymchuk S. Problemy i perspektyvy demokratyzacii' v kraj'nah Central'no-Shidnoi' Jevropy (na prykladі Vyshegrads'koi' chetvirky) / N. Bokalo, S. Trohymchuk. – L'viv, 2000. – 240 s.
29. Noworoczna homilia Jana Pawła II // Rzeczpospolita. – 1990. – 2 stycznia. – S.3.
30. Fukujama F. Koniec historii / F. Fukujama. – Kraków: Wydawnictwo Znak, 2009. – 319 s.
31. Press conference of the U. S. Prezident George Bush (exceperets concerning the withdrawal of Soviet troops from Poland and the issul frontier). Washitgton, march 22, 1990 // Zbiór dokumentów: PISM, 1991. – nr.4. – S.69–71.
32. Polska polityka bezpieczeństwa 1989–2000 / [pod red. R. Kuźniara]. – Warszawa: SCHOLAR, 2001. – 707 s.
33. Vertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Republik Polen uber gute nachbarschaft und freundschaftliche zusammenarbeit. Bonn, 17. Juni 1991 // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM, 1992. – nr.2. – S.30–53.
34. Barcz J. Polska–Niemcy, Traktat o dobrym sąsiedztwie, przyjaźni i współpracy / J. Barcz // Państwo i prawo. – 1991. – nr.9. – S.40–49.
35. Hajnicz A. Meandry polskiej polityki zagranicznej 1939–1991 / A. Hajnicz. – Warszawa: Niemiecki Instytut Historyczny, 2006. – 389 s.
36. Balcerowicz B. Siły zbrojne w polskiej polityce bezpieczeństwa // Polska polityka bezpieczeństwa 1989–2000 / [pod redakcją R. Kuźniara]. – Warszawa: SCHOLAR, 2001. – 707 s.
37. Doktryna obronna Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa, 21 lutego 1990 r. // Stosunki międzynarodowe. Wybór tekstów źródłowych i materiałów. Wybór, redakcja: Z. Leszczyński, A. Koseski. – Pułtusk, 2001. – S.29.
38. Protokół o utracie mocy Układu o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej, podpisanego w Warszawie 14 maja 1955 r. oraz Protokołu o przedłużeniu jego obowiązywania, podpisanego w Warszawie 26 kwietnia 1985 r. Praga, 1 lipca 1991 // Zbiór dokumentów. – Warszawa: PISM, 1992. – nr.2. – S.144–147.
39. Reszka P. Liberal z sierpem i młotem / P. Reszka // Rzeczpospolita. – 2005. – 26 kwietnia. – S.1.
40. Gadomski J. Rosja. Kierunki imperialnego zaangażowania // Polska w Europie na przełomie wieków / [pod red. J. Stefanowicza]. – Warszawa: Wydawnictwo PAN, 1997. – 440 s.
41. Brzeziński Zbigniew, Scowcroft Brent. Ameryka i świat. Rozmowy o globalnym przebudzeniu politycznym / Przełoż. D. Rossowski. – Łódź: Wydawnictwo JK, 2008. – 306 s.
42. Мицик Л., Кузьменко Ю. Новітня історія країн Європи і Америки (1918–2007). Навчальний посібник для самостійної роботи студентів. – К.: «Академвидав», 2008. – 543 с. // Mycuk L., Kuz'menko Ju. Novitnja istorija kraj'n Jevropy i Ameriky (1918–2007). Navchal'nyj posibnyk dlja samostijnoi' roboty studentiv. – K.: «Akademvydav», 2008. – 543 s.
43. Cesarz Z. Polityka zagraniczna Rzeczypospolitej Polski po 1989 r. / Z. Cesarz. – Lublin: KUL, 2003. – 390 s.
44. A captive island Kaliningrad between Moscow and the EU / pod red. J. Rogoza, A. Miazga, I. Wisniewska. – Warsaw: Centre for Eastern Studies, 2012. – 170 s.
45. Besancon A. Les frontieres de l'Europe S. 191–201 // Idea Europy / [pod red. H. Machińskiej]. – Waesawa: Biuro informacji Rady Europy, 2004. – S.191–290.

Nashchochyn O. M., lecturer in History of Ukraine, World History, Ivano-Frankivsk Basic Medical College (Ukraine, Ivano-Frankivsk), oks.n78@gmail.com

Internal and external preconditions for the transformation process in Poland

The internal and external preconditions that resulted in the transformation processes in Poland are analyzed, the essence of certain concepts that influenced the foreign policy of the country is revealed.

Keywords: transformation, concepts, foreign policy.

* * *

УДК 373.167:93

Кязымов С. Ю.,

диссертант кафедри історії древнього мира
і середніх віків, Бакинський державний
університет (Азербайджан, Баку),
faig1071@gmail.com

ИСТОРИЯ ЕВРЕЕВ И ЕВРЕЙСКОЙ ВЕРЫ В КОРАНЕ–КЕРИМ

Рассматриваются вопросы анализа проблематики евреев и еврейской веры в контексте Корана. Рассматриваются вопросы периодизации истории еврейского народа, роль пророков в формировании идентичности и веры. Хотя мы обращались и к другим священным книгам, в целом анализ не выходит за рамки Корана. Вместе с тем широкое освещение этой темы в повествованиях священных Книг, в том числе Корана и источниках толкования может сегодня привести к раскрытию и уточнению многих проблем. Использование сравнительного метода здесь также помогает всесторонне оценить общее содержание темы.

Ключевые слова: Коран, источниковедение, история еврейского народа, еврейская вера, пророческая деятельность, священные книги, мировые религии.

(стаття друкується мовою оригіналу)

Одной из религий, считающейся ниспосланной с небес, является иудейство, иначе – иудаизм.